

MEMÒRIA SOBRE LA REFORMA DELS ESTATUTS DE LA UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS QUE PRESENTA LA COMISSIÓ PER A LA REFORMA DELS ESTATUTS (CRE)

La disposició addicional vuitena de la Llei orgànica 4/2007, de 12 d'abril, per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats (en endavant, LOMLOU), estableix que les universitats han d'adaptar els seus Estatuts a les disposicions de la llei indicada en un termini màxim de tres anys, termini que conclou a començament del mes de maig de 2010. Per tal de procedir a la reforma estatutària, es va crear la comissió per a la reforma dels Estatuts (CRE) mitjançant l'Acord normatiu 8873/2008, de 19 de desembre (FOU núm. 306, de 16 de gener de 2009), ratificat pel Claustre per Acord del dia 3 de febrer de 2009 (FOU núm. 308, de 20 de febrer). Aquest darrer òrgan va elegir, el mateix dia 3 de febrer de 2009, vuit dels nou representants a la comissió, prevists a l'article segon, lletra c), de l'acord normatiu indicat. Atesa la manca en aquell moment de candidats del grup b) (resta de personal docent i investigador), el Claustre va elegir posteriorment, a la sessió del dia 20 de maig de 2009, el representant d'aquest grup. La CRE es va constituir el dia 13 de febrer de 2009, sota la presidència del Secretari General, i va quedar integrada per les persones següents: el Secretari General, doctor Federico F. Garau Sobrino, que la presideix; el doctor Martí X. March Cerdà i la senyora Begoña Morey Aguirre, en representació del Consell de Direcció; el doctor Pere M. Deyà Serra, el doctor Manuel González Hidalgo, la doctora Maria Juan Garau, la doctora Esperança Munar Muntaner i el doctor Bernat Sureda Garcia, en representació dels claustrals del grup a) (professors doctors pertanyents al cossos docents universitaris); el senyor Marcos Augusto Lladó i el senyor Edgard Ginard Mateu, en representació dels claustrals del grup c) (estudiants); i el senyor Domènec Garcias Gomila, en representació dels claustrals del grup d) (personal d'administració i serveis). A partir del mes de juny se'ls afegí el senyor Jesús Molina Mula, en representació dels claustrals del grup b) (resta de personal docent i investigador). De conformitat amb l'article 3 de l'Acord normatiu 8873/2009, la comissió ha estat auxiliada pel senyor Jeroni D. Reynés Vives, cap de l'Assessoria Jurídica de la UIB, i per la senyora Catalina A. Pou Rayas, membre de l'Assessoria Jurídica de la UIB.

La CRE ha mantingut reunions periòdiques per tal d'elaborar la proposta del nou text estatutari, que s'ha de sotmetre al Consell de Govern i, posteriorment, a l'aprovació del Claustre. En compliment del que s'estableix a l'article 5 de l'Acord normatiu 8873/2009 indicat, la comissió ha elaborat la present memòria justificativa de la reforma, que ara s'eleva al Consell de Govern perquè aquest òrgan es pugui pronunciar sobre la proposta elaborada per la CRE.

Línies generals de la reforma

La Llei orgànica 4/2007, de 12 d'abril (LOMLOU), es va limitar a modificar determinats aspectes de la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats (LOU). Malgrat això, la CRE va considerar adient no limitar la seva tasca a una mera adaptació dels actuals Estatuts als canvis introduïts per la LOMLOU. En aquest sentit, tot i que manté les línies bàsiques del text ara vigent, la proposta de nou text estatutari

no només els adapta a les previsions de la LOMLOU, sinó que també reforma la sistemàtica i revisa alguns dels seus aspectes per tal de preparar-los per als canvis que es preveuen que puguin produir-se els propers anys en l'àmbit de la Universitat.

El punt de partida de la reforma ha estat que els Estatuts són una norma de caire reglamentari, la qual cosa vol dir que desenvolupen aspectes que o bé la llei hi remet o bé afecten matèries en les quals no existeix una reserva material o formal de llei. Això suposa que no és desitjable ni convenient, des d'un punt de vista de tècnica normativa, que reproduïxin disposicions que es troben a la legislació vigent, fonamentalment, a la LOU. Des de aquesta perspectiva, la proposta vol eliminar tots els aspectes que compten ja amb una regulació legal, tret que sigui necessària la reproducció de la norma per a una millor comprensió de la regulació estatutària o es justifiqui per raons de sistemàtica o de coherència del propi text reglamentari, i se centra a reglamentar aquells temes que expressament la LOU en remet el desenvolupament als Estatuts universitaris. Això ha tingut com a resultat una disminució significativa del nombre d'articles, ja que han passat de 203 en la actualitat a 169 de la proposta.

Un altre aspecte que s'ha tingut present a l'hora de redactar el projecte de reforma ha estat el de dotar-lo de la suficient flexibilitat que permeti fer front els propers anys a les reformes que es puguin produir en l'àmbit universitari, sense necessitat d'haver d'iniciar cada vegada una nova reforma estatutària. Així, en la actualitat ens trobem amb avantprojectes normatius elaborats pel Ministeri –com l'Estatut del personal docent i investigador de les universitats espanyoles i l'Estatut de l'estudiant universitari– dels quals no se sap si seran finalment aprovats i, en cas afirmatiu, en quins termes ho seran. Però, a més a més, els propers anys es preveu l'aprovació d'altres normes que han d'acabar d'enllestir el procés iniciat per la creació de l'espai europeu d'ensenyament superior i que, a hores d'ara, encara desconeixem no només la seva existència, sinó també la voluntat del Ministeri de crear aquesta normativa. Tot això ha fet que la CRE hagi optat per descartar –tret de les exigències legals– un text estatutari de caire excessivament reglamentista i ha adoptat un criteri flexible i de principis generals que dotin el text d'una certa estabilitat temporal.

A continuació, es recullen breument les principals modificacions introduïdes per la proposta en relació amb els Estatuts actuals.

Disseny orgànic

Possiblement, les modificacions més importants es troben en l'actual títol primer («De l'estructura i el govern de la Universitat»), i això no tant pel contingut, que es manté fonamentalment com en el text actual, sinó per la seva sistemàtica. En aquest sentit, s'ha començat per simplificar la classificació dels òrgans de la Universitat, s'ha utilitzat només el criteri de la distinció entre òrgans unipersonals i col·legiats i se n'ha remès la regulació a capítols separats.

Amb caràcter introductor i de forma general, en el capítol I del títol I, corresponent a l'estructura i el govern de la Universitat, s'han regulat determinats aspectes comuns als òrgans i al seu funcionament, la qual cosa evita reproduccions innecessàries i fa més senzilla la seva localització en el text. Així, l'article 9 recull el sistema de fonts legals i

les normes que es poden aprovar pels diferents òrgans universitaris amb competència normativa. Atès el gran nombre d'òrgans col·legiats existents a la Universitat, molts sense naturalesa estatutària, ha semblat adient redactar una secció introductòria dins el capítol dedicat a aquests òrgans, en la qual es reglamenten amb caràcter general, i sempre que no comptin amb disposicions específiques, els diferents aspectes d'aquest òrgans: composició, funcionament, presa d'acords i pèrdua de la condició de membre.

A les seccions del capítol II («Dels òrgans col·legiats de la Universitat») es recull la reglamentació dels diferents òrgans de caràcter col·legiat. Aquesta regulació conjunta evita que, com es produïa ara, es dupliqui innecessàriament la regulació d'òrgans semblants –per exemple, les comissions de direcció dels centres i dels departaments–, tot respectant les diferències i especificitats de cadascun d'aquests òrgans, que es recullen expressament.

Els canvis més importants en relació amb els actuals Estatuts es produeix en la composició del Consell de Govern, atès que el nou l'article 15 de la LOU estableix que és integrat per un nombre màxim de 53 membres. Així, a més de la Rectora, el Secretari General i la Gerent, en formen part els vicerectors, una representació de la comunitat universitària que reflecteixi la composició dels distints sectors en el Claustre, una representació dels degans i directors de departament tal com determinin els Estatuts, així com, i sempre que ho estableixin els Estatuts, un màxim de tres membres del Consell Social que no pertanyin a la comunitat universitària. El primer problema que ens trobam és no ultrapassar el límit de 53 membres i, a la vegada, deixar algun marge de decisió al Rector perquè no tingui limitada la seva capacitat de nomenar, dins un determinat marge, el nombre de vicerectors que estimi oportú. A la vegada, aquest marge en la configuració del seu equip de govern s'ha de posar en relació amb els altres membres que formen part del Consell de Govern, en el sentit que el nomenament de vicerectors augmenti o disminueixi paral·lelament la representació d'altres membres de la comunitat universitària, dels degans i directors d'escola, així com dels directors de departament i d'institut universitari de recerca. Per tal d'evitar canvis constants en el nombre de membres representants en funció del nombre de vicerectors, s'ha fixat un nombre màxim d'aquests (dotze) que, amb independència que s'arribi o no al límit, no modifiqui el nombre de membres que hi assisteixen en representació dels distints col·lectius de la Universitat.

Com s'ha dit, la LOMLOU deixa als Estatuts la fixació del nombre de membres que assisteixen en representació de la comunitat universitària, així com dels degans i directors d'escola i dels directors de departament i d'institut universitari de recerca –la redacció originària de la LOU establia els percentatges de representació. Vista l'experiència positiva dels darrers anys, es mantenen els mateixos percentatges de representació que existeixen en l'actualitat. Igualment, en relació amb la representació del Consell Social, i malgrat que la LOMLOU no la fa obligatòria, es manté com ara la presència de tres membres d'aquest òrgan. A la vista també de l'experiència dels darrers anys, es recull expressament en els Estatuts l'assistència amb veu i sense vot de determinades persones: degans de facultat, directors d'escola i directors de departament i d'institut universitari de recerca, així com del president del Consell d'Estudiants, quan no formin part del Consell de Govern, així com dels membres del Consell de Direcció que no formin part del Consell de Govern. Igualment es preveu que el Rector autoritzi membres de la comunitat universitària a assistir, per raó del càrrec que ocupin, a les sessions del Consell de Govern amb veu i

sense vot –d'aquesta forma se surt del pas de l'eliminació per la LOMLOU de la facultat del Rector de nomenar un 30 per cent dels membres del Consell de Govern i permet l'assistència de membres de la comunitat universitària que ocupen càrrecs rellevants i que no tenen previst formar part del Consell de Govern.

En el capítol III («Dels òrgans unipersonals de la Universitat») es conté la regulació dels òrgans de caràcter unipersonal. També aquí s'ha fet una regulació conjunta d'aquells òrgans que mantenen una gran similitud i s'han recollit, expressament, sempre que siguin necessàries, les especificitats de cada un dels òrgans –per exemple, els vicedegans, subdirectors d'escola i subdirectors de departament; o també els secretaris de facultat o d'escola i els secretaris de departament.

A continuació, es regulen en capítols independents els centres, els departaments, el Centre d'Estudis de Postgrau, les seues universitàries, els instituts universitaris de recerca, els centres adscrits, els altres centres, i també l'Institut de Ciències de l'Educació. En relació amb aquestes unitats, cal dir que s'ha simplificat la regulació dels centres i departaments, en el sentit de treure'ls la reglamentació del òrgans unipersonals i col·legiats que els integren i reubicar-la en els corresponents capítols dels òrgans de la Universitat. També s'ha considerat convenient regular breument dins el text articulat dels Estatuts el Centre d'Estudis de Postgrau i l'Institut de Ciències de l'Educació, atès que el primer no hi figura en l'actual text estatutari i el segon és recollit en una disposició addicional. En relació amb el Centre d'Estudis de Postgrau, en previsió de la incorporació tant dels canvis normatius que els pròxims anys es puguin produir en matèria de postgrau i de doctorat com de les modificacions que l'experiència dels darrers anys aconsellen introduir, se'n remet el desenvolupament a la normativa reguladora que haurà d'aprovar el Consell de Govern.

El títol I finalitza amb la reglamentació de la Sindicatura de Greuges, que no es modifica, i de les disposicions relacionades amb el sistema electoral i els corresponents mecanismes de control d'òrgans unipersonals. Pel que fa a les disposicions sobre les eleccions, cal destacar que es continua amb el sistema d'elecció del Rector per part de la comunitat universitària –la LOMLOU permet a les universitats elegir entre aquest sistema i l'elecció pel Claustre universitari. S'han tret, així mateix, aspectes reglamentaris que són propis de la normativa de desenvolupament i no dels Estatuts. Per tal de simplificar els processos electorals, s'estableix amb caràcter general un sistema de renovació conjunta cada quatre anys d'alguns òrgans unipersonals i dels col·legiats que els elegeixen. Això ha d'evitar que constantment la Universitat estigui immersa en períodes electorals de mesos de durada i que varien en funció de diferents motius –per exemple, per la dimissió del titular.

Membres de la comunitat universitària

El títol III, dedicat als membres de la comunitat universitària, ha sofert diverses modificacions, dedicades bàsicament a la seva adaptació a la LOMLOU i a la normativa dels empleats públics. Vegem, seguidament, les principals novetats del projecte en relació amb aquesta part dels Estatuts.

1. Personal docent i investigador. Pel que fa al capítol I («Del personal docent i investigador»), s'ha realitzat fonamentalment una adaptació a les previsions de la LOU. Aquest capítol es complementa amb les pertinents disposicions transitòries de respecte dels drets adquirits per aquelles figures en extinció: catedràtics d'escola universitària, titulars d'escola universitària, professors col·laboradors –per a aquests darrers s'ha previst un règim especial a la disposició transitòria sisena.

En aquest títol, i en previsió de la implantació dels estudis de Medicina, s'han reglamentat els aspectes relacionats amb la convocatòria i les comissions dels concursos d'accés relatives a les places assistencials bàsiques d'institucions sanitàries vinculades a places dels cossos docents universitaris.

La LOU estableix que els Estatuts han de regular, d'acord amb les línies generals que marca la mateixa llei, aspectes de la convocatòria i del desenvolupament dels concursos d'accés a les places dels cossos docents universitaris. Això ha obligat a fer una regulació detallada, encara que no reglamentària (la qual cosa es deixa a la normativa de desenvolupament), d'aquests extrems.

En la redacció del capítol I s'han intentat tenir en compte les grans línies del projecte d'Estatut del personal docent i investigador, encara que a hores d'ara es fa impossible determinar si s'aprovarà i, si finalment es produeix l'aprovació, en quins termes es farà. Per tal d'evitar contínues reformes en un futur immediat, s'ha flexibilitzat la regulació en aquelles qüestions que ho permeten.

2. Estudiants. Pocs són els canvis introduïts en el capítol II del títol III, per la qual cosa el nou text es limita a reproduir en gran part la regulació dels actuals Estatuts. Les modificacions introduïdes s'han cenyit a realitzar les necessàries adaptacions exigides per la LOMLOU i la nova estructura dels estudis universitaris. En aquest tema s'ha tingut també en compte el projecte d'Estatut de l'estudiant universitari, per si s'arriba a aprovar.

3. Personal d'administració i serveis. Si bé la LOMLOU no ha introduït modificacions substancials en el règim del personal d'administració i serveis (PAS), es feia necessària una modificació del capítol III per tal d'adaptar-lo al canvi de model que ha suposat la recent aprovació de l'Estatut bàsic de l'empleat públic. Així doncs, s'ha intentat que la regulació del règim del PAS s'adeqüés no només a aquesta norma bàsica sinó també a la normativa que, en desenvolupament d'aquesta, s'ha aprovat. Les novetats es refereixen fonamentalment als cossos i escales del personal, provisió dels llocs de treball i a la seva promoció.

4. Altres novetats. S'ha revisat el capítol IV, dedicat als membres de la comunitat universitària amb discapacitat o necessitats específiques de suport educatiu, per tal de donar-li una redacció més acurada.

Finalment, s'ha introduït, en relació amb el règim disciplinari dels membres de la comunitat universitària, una remissió genèrica a la normativa que, en cadascun dels casos, els sigui d'aplicació. Igualment, i per exigència de la LOMLOU, s'ha introduït una referència genèrica a l'esport a la Universitat i s'ha donat pas a l'aprovació de la normativa de desenvolupament corresponent.

Activitat acadèmica

Les reformes dutes a terme en el títol IV («De l'activitat acadèmica») del projecte es justifiquen per la necessària adaptació de l'actual text estatutari a les reformes dels nous estudis imposades per la LOU i la seva normativa de desenvolupament. S'ha intentat també introduir el suficient grau de flexibilitat que permeti que les modificacions legislatives que, previsiblement, els propers anys es faran en aquesta matèria no necessitin d'una modificació dels nous Estatuts. Paral·lelament, a la disposició transitòria setena s'ha previst un règim transitori per a l'actual estructura, en fase d'extinció, dels estudis de llicenciatura, enginyeria, diplomatura, enginyeria tècnica i arquitectura tècnica, així com dels corresponents premis extraordinaris de primer i segon cicle. Finalment, s'ha suprimit la Comissió d'Estudis de Postgrau atès la coincidència d'algunes de les seves funcions amb les del Centre d'Estudis de Postgrau. Ha semblat més adient deixar la creació, si escau, d'una comissió semblant integrada en el Centre d'Estudis de Postgrau, la qual cosa es faria en el marc de la normativa reguladora d'aquest centre.

Convenis

La proposta redueix significativament el títol V, dedicat als convenis, atès que en la redacció actual es tracten qüestions de desenvolupament allunyades del que ha de ser un text estatutari. Així doncs, la reglamentació s'ha reduït al nucli fonamental del tema: la qüestió de la competència i els mecanismes per a la seva aprovació.

Règim econòmic i financer

Les modificacions proposades al títol VI en relació amb aquesta matèria s'han centrat fonamentalment a introduir aquells canvis que ha aconsellat l'experiència d'aquests anys d'aplicació del text actual. Així mateix, s'han aclarit determinades qüestions, que amb la redacció actual podien acabar generant problemes d'interpretació.

Règim jurídic

Malgrat que la major part del capítol VII («Del règim jurídic») conté principis que es troben en la normativa general, s'ha optat per mantenir-lo. La raó d'aquesta decisió és la utilitat que pot tenir per a membres que no pertanyen a la comunitat universitària i que desconeixen les peculiaritats del règim jurídic de la nostra institució. Així i tot, s'ha canviat la redacció d'alguns preceptes, per tal de simplificar-los i aclarir-ne el contingut.

Honors i distincions

Pel que fa al títol VIII («Dels honors i distincions»), la major part continua amb el mateix contingut que en els Estatuts vigents, sens perjudici d'una modificació estructural. Només s'hi ha introduït una modificació en relació amb la concessió de la medalla d'or de la Universitat, en el sentit que es proposa obrir la seva concessió a membres de la comunitat universitària, fet aquest vedat fins ara. Ha semblat que l'actual exclusió pot semblar injusta per als membres que es facin creditors d'aquest honor i que, com ara, hagin d'esperar a la seva jubilació o, en el pitjor dels casos, se'ls concedeixi a títol pòstum.

Disposicions addicionals i transitòries

En línies generals, les disposicions addicionals i transitòries mantenen un contingut, si no igual, molt semblant al de l'actual text estatutari, per la qual cosa en la majoria dels casos la reforma s'ha limitat a actualitzar-ne la redacció. En uns pocs casos s'han creat disposicions per reglamentar situacions específiques derivades de la mateixa reforma. Així, cal destacar les modificacions següents:

- Per primera vegada als nostres Estatuts, i en compliment del mandat de la LOMLOU, es regula el marc general dels col·legis majors i de les residències universitàries, i s'encomana al Consell de Govern l'aprovació de la normativa de desenvolupament (disposició addicional primera).
- La introducció de la disposició addicional setena, amb consonància amb les novetats contingudes en el capítol dedicat al personal docent i investigador, en relació amb les places assistencials bàsiques d'institucions sanitàries vinculades a places dels cossos docents universitaris. Es tracta aquí de reglamentar la base jurídica i el contingut per a la seva creació, que és el concert entre la Universitat i l'organisme públic corresponent.
- La introducció de la disposició addicional novena, en la qual es recull la relació dels grups, subgrups, cossos i escales en què es classifica el PAS de la Universitat.
- L'actualització dels centres de la Universitat vigents en el moment de l'aprovació dels nous Estatuts (disposició addicional desena).
- També per primera vegada s'han regulat en el text estatutari les entitats col·laboradores de la Universitat (disposició addicional onzena).
- La major part de les disposicions transitòries es refereixen al manteniment dels càrrecs electes vigents en el moment de l'aprovació del nou text estatutari.
- Com ja s'ha esmentat, les disposicions transitòries sisena i setena s'ocupen del règim temporal d'aquelles situacions que es troben en tràmit d'extinció.

Palma, 6 de novembre de 2009